

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

red. en sekr. riouwstr. 59, wormerveer

adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

H. DE JONG — AMSTERDAM

NA HET AVONDMAAL

En terstond
dwong Hij zijn discipelen
in het schip te gaan...

Matth.. 14 : 13-33

Het is waar dat de wonderbare spijziging waarover de evangelies een en andermaal berichten, niet met het heilig avondmaal gelijk gesteld kan worden. Maar het is tegelijk waar dat het heilig avondmaal, telkens wanneer wij het vieren, een wonderbare spijziging is. En daarom sloot ik onlangs de avondmaalszondag in de gemeente af met juist dit gedeelte uit Mattheüs 14. Of liever, met het directe vervolg daarop, het afscheid na het hoogtepunt met Jezus. „En terstond dwong Hij zijn discipelen in het schip te gaan...”

Wat een weelde om midden in de woestijn van het leven zó met de Here Jezus te mogen zijn en het hemelse brood uit zijn handen te mogen ontvangen! Wat is Hij in deze spijziging dichtbij en wat schittert hier zijn Heilandsmacht. We zouden het liefst bij Hem blijven. We willen eigenlijk niet weg. „Wij worden door U begenadigd die heilig zijt en goed. Gij die ons in uw huis verzadigt met alle overvloed” (ps. 65). We kunnen Petrus zo goed begrijpen die toen hij Jezus op 'n keer zo schitterend meemaakte, de neiging kreeg tenten op te slaan om dit mooie vast te houden. Maar Jezus *dwingt* zijn discipelen in het schip te gaan. Houd Mij niet vast, Maria...

Dit laatste zegt de Here na zijn opstanding en vóór zijn hemelvaart. De jongeren en Maria hebben Hem dan in zijn paas-glorie gezien, maar moeten Hem daarna voorlopig afstaan. Zij moeten zonder zijn zichtbare aanwezigheid

verder. Naar zijn menselijke natuur is Hij dan niet meer op aarde, al wijkt Hij naar zijn goddelijkheid, majesteit, genade en Geest nimmer van hen.

Dit afscheid nu bij de hemelvaart wordt door heel het evangelie heen al voorbereid. Telkens zijn er situaties dat Jezus zich van zijn jongeren losmaakt om hen te laten wennen aan zijn lijfelijke afwezigheid. Ook trouwens bij de broodvermenigvuldiging zelf al had Jezus gezegd: geef gij hun te eten. Wees gij, kerk, zelf vanuit Mijn ontferming bezig met de scharen die hongeren naar het brood des levens. Leer je eigen verantwoordelijkheid voor de wereld verstaan. Je mag dan rekenen op mijn wondermacht die achter je staat. Maar je mag die wondermacht nooit zo verstaan, dat Ik daarmee alle verantwoordelijkheid van jullie afneem. Houd Mij niet vast, want je hebt je handen voor andere dingen nodig, voor de uitdeling van het brood des levens.

Er loopt een draad van afscheid door heel het evangelie. Niet pas het einde vertelt daarvan. Jezus bindt zijn jongeren niet aan zijn lijfelijke aanwezigheid. Daarom dwingt Hij na de wonderbare spijziging zijn discipelen in het schip te gaan, terwijl Hij zelf de berg op gaat om te bidden. Dat is een beeld van en een voorschot op de situatie zoals die na hemelvaart is ontstaan. Het schip op zee is de kerk in de geschiedenis en Christus is voor het aangezicht van zijn Vader haar voorspreker. En als we opstaan van de avondmaals-tafel, is dat 't moment waarop we er scherp van doordrongen worden, dat zo de situatie is: Wij hier, Hij daar. Ons ten goede, dat wel, maar toch, ... dáár. En dit besef kan pijn doen. Er zijn momenten dat de bruidegom bijna handtastelijk bij ons is. Dat zijn de hoogtepunten van het leven. Maar ze worden niet zelden gevolgd door ogenblikken waarop Hij uit ons gezicht

is weggenomen. Dat zijn de tijden van het vasten, zegt het evangelie.

☆ ☆ ☆

Toch is de Here ook dan onze Goede Herder en met dezelfde almacht als waarmee Hij de broden vermenigvuldigde staat Hij ons ter zijde. Maar, weer anders.

☆ ☆ ☆

De discipelen staken met hun bootje van wal zoals de gemeente na de avondmaalszondag de werkweek instapt. Volstrekt herkenbaar horen we dan dat de wind tegen was. We kennen dat in het gemeentelijke en in het persoonlijke leven. Er is immers een vijand, die het op de kerk en de gelovigen voorzien heeft? Juist als we de genade van God in Christus op wonderbare wijze hebben onderhouden, kan de terugslag zo hard aankomen. Juist dan immers wil satan ons ziften als de tarwe om te zien wat die genade nu waard is, of ze inderdaad tot versterking van het geloof heeft gediend.

Maar wat valt dat dan tegen! Wat beledigen wij Christus vaak door ons ongeloof! Het is vooral de vrees waaruit dat blijkt. Dezelfde vrees die ook de discipelen op zee parten speelde. Tegen het aanbreken van de morgen komt Jezus over zee op het schip toelopen. Als de jongeren Hem zo over zee zien gaan, raken zij verbijsterd en zeggen: het is een spook! En ze schreeuwen van vrees.

Het is vreemd. Als wij *vreesen*, als onze ogen door *vrees* bevangen zijn, lijkt het wel of wij alleen nog maar *vreselijke* dingen kunnen zien. Zelfs de tekenen van Gods aanwezigheid duiden wij dan nog ten kwade. Wij passen Jezus in in het beeld dat wij van de werkelijkheid hebben en dat beeld is door vrees gekleurd.

Juist als we midden in de wereld zijn, is er voor Jezus Christus zo weinig plaats in onze geest. Wij zijn dan als Maria van Magdala die op de opstandingsmorgen Jezus die haar verscheen voor de tuinman hield. Zij paste Jezus in in het troosteloze beeld dat zij van de werkelijkheid had. Onze ogen zijn niet aan zijn almacht gewend. Misschien 's zondags nog wel, maar in de week? Als 't stormt en de wind ons tegen is?

En toch is Jezus hier dezelfde als

bij de vermenigvuldiging der broden. Even machtig, even heerlijk. Alleen, onze bevangenheid is groter en onze verwachting kleiner. We zijn in de stormen van het leven meer gelijkvormig aan de ongelovige wereld. Onze oren en ogen zitten juist naar Gods kant zo dicht gesmeerd. Alles horen we en alles zien we, als 't gaat om kleine sporen van hoop in deze wereld, dat wel. Maar als de hulp ons van buiten de wereld geboden wordt, herkennen wij die niet. In plaats van Hem opgelucht te verwelkomen: Hè, eindelijk, dat is Hij, de Meester! — wordt onze angst nog verhevigd: „een spook!” en we schreeuwen van vrees. Hoe pijnlijk is dat!

Zeker, juist deze donkere nacht eindigt in een klare belijdenis. „Die in het schip waren, vielen voor Hem neder en zeiden: waarlijk, Gij zijt Gods Zoon!” Deze belijdenis ontbreekt bij de vermenigvuldiging der broden. De mooiste en waarachtigste belijdenissen worden ook meer in de week dan op de zondag geboren, meer in dieptepunten dan op hoogtepunten, meer na pinksteren dan vóór hemelvaartsdag, meer op zee dan op het veilige land. Daaruit blijkt iets van het heilzame dat Christus de zijnen dwingt in het schip te gaan en afscheid van hen neemt. Maar die prachtige belijdenissen in het uur van gevaar — hoe moeten ze gewonnen worden op het ongeloof! Wat hebben ze een moeilijke geboorte! Christus eerst voor een spook te houden, de hemel te duiden als een manifestatie van de hel, wat moet dat voor onze Here pijnlijk zijn (geweest)!

En juist dit is het wat wij Hem regelmatig aandoen. Gemeentelijk en persoonlijk. Ook persoonlijk, zoals blijkt uit Petrus' reactie. Hij is de eerste die Jezus op zee herkent. Dat is heerlijk om te lezen. Tenminste één die komt van vrees tot geloof! Maar dan herhaalt zich aan hem persoonlijk wat eerst de groep overkwam. Ook hij valt weer terug in de vrees. Zodat niemand kan zeggen: de kerk viel maar ik bleef staande. Gemeentelijk en persoonlijk is er reden tot schaamte. En dit temeer als we omkijken en zien van welk hoog strand we zijn afgedaald en welke verwenning we aan de tafel des Heren achter de rug hebben. Klein-gelovigen, die wij zijn! Waarom gaan we toch altijd weer twijfelen?

Volwassen worden

1. Hoe het was

Ik las in een blad voor de militairen: „Tot voor kort werd gesteld, dat volwassenheid betekende, dat men op alle vragen een antwoord wist. Dit antwoord was geleerd; het was overgenomen van de vorige generatie, die van de gedachte uitging, dat alles bij het oude zou blijven. Om volwassen te worden had men slechts a.h.w. de antwoorden uit het hoofd te leren, die middels opvoeding en onderwijs kant en klaar werden overgedragen. Kende men die antwoorden en wist men zich op die wijze aan te passen aan de bestaande samenlevingspatronen, dan werd men als volwassene geaccepteerd. Men kon een baan krijgen. Men kwam in aanmerking voor promotie, wanneer men 'aan de beurt was'. Volwassenheid was een bepaalde vorm van *conformisme*: na de opstandigheid der kinderjaren was men teruggekeerd tot het patroon der vaderen. Zo ontstond en bestond er een statisch mens-zijn, dat omringd was door 'eeuwige zekerheden'. De dynamiek was meestal ver te zoeken.” Het enige commentaar wat hierbij wordt geleverd is: „volgens ons is volwassenheid de periode of het moment waarop men de juiste vragen weet te stellen. Een 80-jarige,

die op alle vragen de uit zijn hoofd geleerde antwoorden weet te geven is minder volwassen dan het kind van 5 jaar, dat een levensechte vraag weet te stellen.” Met dit citaat uit de uitgave MPC 61, 6 zitten we midden in de vragen die ik in deze en volgende artikelen wil bespreken: Wat is volwassenheid? Wanneer worden wij volwassen?

Het is begrijpelijk met deze vragen bezig te zijn omdat zij door links en rechts aan de orde gesteld worden.

Freud zei: „godsdienst is niets anders dan een hopeloze, nooit slagende poging om met het probleem van infantiele schuldgevoelens klaar te komen.” Het gaat mij in dit citaat om het woord *infantiel* = kinderlijk. Wie gelovig is, is blijven steken in een kinderlijke onvolwassenheid. Is dat zo? Is een gelovige per definitie onvolwassen?

Aan de andere kant heb ik zowel binnenverbanders als pinkstermensen het bijbelwoord horen gebruiken uit Hebr. 5 dat spreekt over „vaste spijs” die er is voor de volwassenen, tegenover „de melk” die zuigelingen nodig hebben. Met de suggestie: wie onze prediking in zich kan opnemen en navolgt, die is pas echt volwassen. Wie daar nog niet aan toe is en zich steeds weer bezighoudt met grondvragen is nog een zuigeling: onvolwassen. Wat is dan precies volwassenheid? Toch wordt deze vraag ons niet alleen opgedrongen door eigentijdse bewegingen. Zoals hierboven al bleek houdt ook de bijbel zich met dit thema bezig. Blijkbaar is het ook in Gods oog belangrijk als wij ons ontwikkelen tot volwassen mensen. Dat mogen wij opmaken uit Paulus woorden in 1 Cor. 14: 20: „Weest geen kinderen in het verstand, maar in de boosheid; wordt in het verstand volwassenen.”

Aan dit laatste woord is de titel ontleend van deze artikelen: volwassen worden.

Dat is niet alleen een eigentijdse vraag, maar ook en vooral een bijbelse opdracht.

Ik noemde dit eerste artikel: hoe het was.

Het citaat uit het militair tijdschrift aan het begin van dit artikel probeerde daar een typering van te geven. Op zijn kortst samengevat: vroeger was volwassenheid een bepaalde vorm van conformisme (= aanpassing). De samenleving waarin onze ouders zijn opgegroeid was een totaal andere dan de onze: een wereld zonder auto's, zonder asfaltwegen, zonder televisie, zonder vliegtuigen. Men noemt dit vandaag een gesloten maatschappij. Ieder leefde in de eigen kleine wereld van zijn kerkgenoten, dorpsgenoten, en familie. Wat daarbuiten gebeurde in andere landen, in andere culturen, in andere kerken (om over andere godsdiensten maar niet te spreken), in gezinnen met een andere levensovertuiging, was onbekend en daarom ook vaak onbemind. De druk binnen in het eigen gezin en de eigen kerk om de lijn van de geslachten en de tradities daarvan voort te zetten was bijzonder zwaar. Er was geen andere weg. Wie het niet deed kwam eruit te liggen, en wie wil dat?

Aan deze wereld is de omschrijving van volwassenheid ontleend, die ik aan 't begin van dit artikel citeerde. Volwassenheid als copieren van wat de vaderen altijd al deden. Je invoegen in de statische wereld van de eeuwige waarheden. De antwoorden leren. Je aanpassen aan de wereld van de ouderen. Volwassenheid als jezelf conformeren. Mijn vraag is: Zijn beschrijvingen en typering zoals ik hierboven doorgaf nu wel helemaal fair? Je kunt ze overal lezen waar men zich bezighoudt met de „mannen broeders” of „het rijke roomse leven”. Maar ook als je Freud's analyse leest van de geloofswereld die hij bij zijn patiënten aantrof of als je de beschouwingen van Marx leest over de gelovige in zijn dagen, krijgt je typering en beschrijvingen voor je van het soort zoals ik die boven weergaf.

Bijna alles wat ze zeggen is waar en op veel punten is er geen speld tussen te krijgen. Toch blijft er een punt van kritiek (waar men zichzelf niet bewust van is geweest) en dat is: een onzichtbaar waas van superioriteit hangt over al deze uiteenzettingen. Vroeger deed men het niet goed: wij doen het beter. Wij zijn in het proces van mens-wording, bewust-wording, volwassen-wording een stap verder en wij kijken op vorige tijden neer.

Dat verhindert vereenzelving en schept afstand. Het verhindert dat wij liefhebben (een roeping ook tegenover de medemensen die ons voorgingen) en schept verwijdering. Dat leidt vaak tot de vorming van karikaturen. Het blijft tenslotte mogelijk om niet alleen de antwoorden van de ouderen over te nemen, maar ook de vragen te begrijpen waarop deze antwoorden ingaan en die je als de jouwe erkent. Het blijft mogelijk om de levensstijl van je ouders over te nemen omdat je

Bediening

Elke week weer een ongelofelijk, een zeer vertroostend gebeuren: wat in letters slaapt ontwaakt en staat op.

Wij geven de woorden voor niets, en vooral de zondaren, zij, die wel eens iets gehad hebben, verlangen ernaar.

Drie- of viermaal per jaar, gezeten aan tafel, nemen zij Woord in hun hand en eten dan stil en aandachtig, er is nooit iets tekort.

Uit: Met dank aan de Joden

G. Boogaard

Uitg. G. F. Callenbach, Nijkerk

in dit nummer

- 321 Drs H. de Jong,
Na het Avondmaal
- 322 Drs W. G. Rietkerk,
Volwassen worden
- 323 Ds W. Vis,
„Here, leer ons bidden!” (1)
- 324 D. W. L. Milo,
Moderne wereldgelijkvormigheid (3)
- Ds M. R. van den Berg,
Jeremia (Bijbelstudie)
- 326 H. Langerak,
Het laatste hoofdstuk
- 326 H. van Severter,
„Er is niets mooiers in de wereld dan je vijanden te bijten” (slot)
- 327 P. C. van Wijk,
Terloops...

van binnenuit met heel je hart die als zuiver aanvoelt. Niet noodgedwongen, maar vrijwillig. Toch doen wij er goed aan de waarheidsmomenten uit de kritische terugblik die ik aan het begin van dit artikel gaf recht te doen en serieus te nemen. Vragenderwijs gesteld: is het niet raak getypeerd dat vroeger heel veel dingen vanzelf spraken? Men deed ze omdat ze altijd zo gedaan werden. Men geloofde... op gezag. Is het niet een feit dat men zich daardoor vaak voor echte vragen afsloot? Men zwoer bij de stelregel: bewaar het pand, dat u is toevertrouwd. Maar een Schriftwoord als: waar de Geest des Heren is is verandering (II Cor. 3: 18) was onbekend. Is het niet zó dat veel ouders slecht met hun kinderen kunnen praten, omdat ze inderdaad niets hebben dan antwoorden, zonder te weten op welke vragen deze antwoorden antwoorden zijn?

Volwassenheid als conformisme: gelukkig geldt dat zo in zijn algemeenheid niet voor vroeger. Als typering van een veel-voorkomende karikatuur van volwassenheid is zij echter wel raak. Wat is dan echte volwassenheid? Vandaag wordt ons gesuggereerd dat het precies het omgekeerde is: in reactie op het conformisme van vroeger, zien wij nu een tegenbeweging, die de kern van volwassenheid ziet liggen in originaliteit.

Daarover verder in het volgende artikel dat de u welbekende en veel verwachte en daarom weinig originele titel zal dragen: hoe het geworden is.

„Here, leer ons bidden!” (1)

(Toespraak gehouden op de Vrouwencontactdag
op 9 september 1978 te Wezep)

't Is al even geleden dat onze vrouwen vele weken achter elkaar opgewekt werden de contactdag in Wezep te bezoeken. En dat is een goed succes geworden. Zo'n 800 zusters en ook broeders konden genieten van een hele fijne dag, die door de dames uit Wezep zo voortreffelijk was georganiseerd. Denk je es in, 800 mensen op de koffie en zorgen voor evenzovele koppen soep. Verder was er declamatie, een zangkoor en zelfs 't plaatselijke muziekkorps liet z'n hele repertoire horen. De hoofdmoot was de speech van Ds W. Vis uit Kampen, waarop een hartverwarmende bespreking kwam. Wel, leest U zelf maar. En de volgende keer komt U ook (weer)?

Ik ga iets tot u zeggen over het gebed.

Ik heb wel even gearzeld dit te doen.

Niet omdat ik dacht: Dit onderwerp kon wel eens niet in de belangstelling staan.

Ik aarzelde juist omdat het wel in de belangstelling staat.

Maar dan vaak op een verkeerde manier!

Er bestaat in onze tijd een overmatige belangstelling voor het menselijke in de godsdienst.

Het menselijke wordt op de voorgrond geplaatst:

Het geloven van de mens.

Het bidden van de mens.

Het spreken in tongen van de mens.

De wijding van de mens aan z'n Heer!

Daar zit een gevaar in. Het gevaar dat de mens wordt ingeschakeld als medespeler naast God in het heilsproces.

Daarom wil ik beginnen met te zeggen: Ik spreek wel over het bidden. En dat is heus niet een onbelangrijk onderwerp.

De bijbel zegt: „Bidt zonder ophouden!”

Toch is „bidden” beslist niet het belangrijkste in het leven van een mens. Het gebed heeft een bescheiden plaats. Het vervult een secundaire rol.

Alles wat in de dienst van de Here van ons uitgaat, staat in betekenis ver ten achter bij wat van God uitgaat!

Gods-dienst is: het wederkerig contact tussen God en de mens; Gods-dienst is het gesprek tussen God en de mens; de omgang van God en de mens met elkaar in het verbond. Maar God is daarin altijd de Eerste

en wat Hij doet is daarin altijd het eerste.

Alles gaat van God uit!

Het is God, die ons zoekt.

Het is God die ons vindt.

Het is God die ons zich tot een eigendom maakt.

Het is God, die ons zijn liefde verklaart. Om Hem en om zijn daden gaat het.

Wat wij zeggen, wat wij doen is niet meer dan een weerklank op wat God zegt en doet.

Dat betekent ook:

Ons spreken tot God (ons bidden) is alleen maar een weerklank op het spreken van God tot ons! Ons woord is echo op Gods Woord.

Als we dit goed zien, weten we: Ons gebed heeft een heel bescheiden plaats in het leven met de Here.

Het eerste Woord is aan God. Wij luisteren naar wat Hij zegt.

Daar draait het om: „Spreek Here, want wij horen!”

Sommige mensen zijn zo druk met hun eigen aktiviteit, — ook met hun bidden — dat ze voor het luisteren naar de Here haast geen ruimte open laten; „Hoor Here” en „Doe Here” want wij bidden.

Zij „aktiveren” door hun bidden de Heilige Geest in plaats dat de Heilige Geest hen aktiveert.

Daar moeten we niet aan mee doen. Onze kracht ligt niet in ons bidden, in ons spreken tot de Here.

Onze kracht putten we uit het spreken van de Here tot ons.

Door tot ons te spreken voedt de Here ons geloofsleven. Daarom is „horen” belangrijker dan „spreken”.

Het Woord van God brengt ons in persoonlijke aanraking met God.

Het Woord van God is geen boek. Het is een brief. In die brief horen we God persoonlijk tot ons spreken.

De mensen zeggen: het gebed is een kracht!

Ik zeg: Het Woord van God is een kracht.

Ons gebed is niet anders dan de echo op dat Woord van God.

De grote betekenis van het gebed ligt uitsluitend hierin, dat het een antwoord is op het spreken van God tot ons.

Deze dingen moet je eerst goed doorhebben!

Als je ze door hebt komt God in je gebed op de voorgrond te staan.

Onze belangen wijken terug naar de tweede plaats!

Heb je ze niet door, dan wordt bidden heeft moeilijk.

Je loopt gevaar dat je bidden eigenlijk geen godsdienst wordt, maar dienst voor jezelf. Daar waarschuwt de Here Jezus z'n discipelen voor. Hij zegt: Jullie moeten niet bidden als de farizeeërs. Die gaan op de hoeken van de pleinen staan om zich aan de mensen te vertonen: Pure zelf-dienst.

En je moet ook niet bidden zoals de heidenen. Die proberen met lange verhalen iets los te peuteren van hun goden (Matth. 6 : 5-7).

Dat is geen godsdienst. Het is pure zelfdienst.

Tot nu toe heeft Jezus alleen gezegd hoe het niet moet.

Maar hoe moet het dan wel?

Daar piekeren de discipelen over. Dan gaat Jezus zelf bidden.

De discipelen zien het. Ze voelen intuïtief: dat is bidden... Dat is contact hebben met Vader, zoals Jezus het doet (Matth. 6 : 5-15; Luc. 11 : 2-4).

Wat brengen wij er dan weinig van terecht! Dat gevoel hadden niet alleen de discipelen.

Ook wij hebben vaak het gevoel: „Wat brengen we er weinig van terecht”.

Guido Gezelle brengt dit onder woorden als hij zegt:

Gij badt op enen berg alleen

En . . . Jezus, ik en vindt

er geen

Waar 'k hoog genoeg kan klimmen

Om U alleen te vinden:

De wereld wil mij achterna

Al waar ik ga

Of sta

Of ooit mijn ogen sla,

En arm als ik en is er geen.

Die nood hebbe en niet

Geen één,

klagen kan;

Die honger en niet

vragen kan;

Die pijn en niet gewagen kan;

Hoe zeer het doet!

O, leer mij, arme dwaas,

Hoe dat ik bidden moet”

„O leer mij, arme dwaas,
Hoe dat ik bidden moet.”

Dat vroeg Guido Gezelle.

De discipelen zeiden het een beetje anders.

Maar ze bedoelden hetzelfde.

Ze zeiden: „Here, leer ons bidden.” Let wel: Ze vroegen niet: „Here, leer ons een gebed.” Nee. Ze vroegen: „Leer ons bidden.”

En dan leert Jezus hen het „Onze Vader”. Dat betekent: Het Onze Vader is niet bedoeld als een gebed dat we altijd letterlijk zo moeten bidden.

Nee. Het is bedoeld als voorbeeld, als model voor heel ons gebedsleven.

Telkens als we bidden mogen we uit het Onze Vader leren hoe we moeten bidden; wat we moeten bidden; waarom het moet gaan in ons bidden. En wat zien we dan in het „Onze Vader”? Dit:

Alles draait om God en de mens en hun verhouding tot elkaar.

Maar het gaat in de eerste plaats om God:

De Naam van God (1e bede)

Het Koninkrijk van God

(2e bede)

De wil van God (3e bede).

In dat kader komen ook wij aan de beurt: de volgende drie beden gaan over ons:

Ons brood

Onze schuld

Onze verzoeking!

Het lijkt zo heel nuchter. Je zou haast zeggen: al te nuchter.

En denk er aan: Dit „Onze Vader” is niet een voorgeschreven formuliergebed. Het is een voorbeeldgebed!

We kunnen er uit leren hoe we, met niet teveel woorden, op een goede manier tot God kunnen zeggen wat we mogen zeggen en wat we willen zeggen. Onze omgang met de Here in ons bidden mogen we toetsen aan dit voorbeeldgebed. Als we dat doen ontdekken we telkens gebreken aan onze gebeden. En dan vragen we ook telkens „Here, leer ons bidden, aan de hand van het Onze Vader!”

Bidden moet geleerd worden. Dat betekent niet dat we college moeten lopen over gebedstechnieken. Dat is heidens. De heidenen kenden allerlei technieken, waarmee je in je gebed de goden kon bewerken. Maar daar moet de Here Jezus niets van hebben.

Als z'n discipelen Hem vragen: „Leer ons bidden” geeft Hij hen geen college in gebedstechniek.

Hij geeft hen een voorbeeldgebed. Ik bedoel daarmee niet dat elk gebed — b.v. ook een z.g. „schietsgebed” alle facetten van het leren moet omvatten, zoals het Onze Vader dat doet. Nee. Het Onze Vader is een voorbeeld voor ons gebedsleven in z'n totaliteit.

(wordt vervolgd)

D. W. L. MILO — DALMALLY

Moderne wereldgelijkvormigheid (3)

Wereldgelijkvormigheid

We zeiden dat we niet alleen anders dan de wereld moeten zijn — maar dat we door Gods Geest *veranderd* moeten worden, *van binnen*.

Nu is het ontdekkend om te zien, hoe de Christenheid met deze eenvoudige leefregel heeft geknoeid. Hoe onder ons met deze regel wordt geknoeid.

Let op het *niet-gelijken*. De franse revolutie bracht de lange broek en de breuk met het Evangelie. Gedurende de 19e eeuw waren het dus de trouwste evangeliédienaars, die een kuitbroek droegen. Want zij waren tégen de revolutie, en dus tegen de lange broek. Zij leken bepaaldelijk niet op de wereld.

Voor 20 jaar werd in Elburg van de kansel gefulmineerd tegen de omgeslagen zomen aan de broekspijpen der mannenbroeders. Dies droegen de Elburger vissers lange broeken, zonder omgeslagen zoom. Zij waren — althans op laag niveau — niet der wereld gelijkvormig. Vandaag echter dragen alle nozems gladde broekspijpjes — en nu moeten de zware Elburger broeders zich boorden aan hun zondagse pantalons laten naaien. Wat een nutteloze moeite. De wereld gaat op Zondag voetballen? Dan menen de gelovigen op Zondag niet aan sport te kunnen doen. Het blijft bij ene sabbathsreize, of een autorit voorzover de kerkgang dit noodzakelijk maakt.

In alle futiliteiten weet de kerk zich anders dan de wereld te gedragen. Maar in alle uiterlijkheden gedraagt zij zich terdege naar de normen van de wereld — namelijk juist omgekeerd. En als haar gedrag door de wereld wordt bepaald, ook in het negatieve, dan leeft zij *niet* uit de Geest der vernieuwing.

Dat komt ook uit in haar *haat* tegen de wereld. De Heiland zei: verwondert u niet dat de wereld u haat. Maar door de eeuwen heen leest de

kerk: niemand zal zich verwonderen, als gij de wereld zult haten. En dies haat de kerk de wereldlingen op een barbaarse en onchristelijke wijze. Let er eens op hoe in onze pers geschreven wordt over de wereld, de roomsen, de hervormden, de synodalen. Alles tuig, godvergeten tuig. Alles dient tot achtergrond voor de ware kerk.

Toen ik knap was, wandelde ik met een vriendje en met zijn vader. Een wielrijder trok voorbij. Het was op Zondag. En alsof het zo wezen moest: met een knal knapte zijn fietsband. De vader van mijn vriendje, een eerbare kerklid, juichte meteen blijmoedig: ja dat komt ervan, als je op Zondag gaat fietsen!

Ik heb dat niet begrepen. Als kind niet en later ook niet. Ik kon de blijdschap niet meevoelen in de tegenslag van de ander. Ik kan het christelijk karakter in zulke blijdschap ook niet verstaan. Ik vraag mij wel eens af: zijn er werkelijk christenen, die menen dat God even blijmoedig zal staan lachen bij de ondergang van miljarden goddelozen? Ik weiger in zulk een God te geloven. Maar ik vrees dat ik in zulke christenen wel móet geloven!

—o—

Niettemin — in onze eigen pers wordt al te vaak met onverholten pret gewag gemaakt van elke zonde, van elke tegenslag, van elke val van de „buitenstaanders”. Wie het eigengereide karakter van het G.G. vóór 1956¹⁾ heeft verdragen, die walgde van deze onverbloemde wereldgelijkvormigheid. Op iedere uitgebreide tekening van wat buiten-onze-kerken gebeurde kwam hetzelfde refrein: een zucht, een ach en een wee, een hocus-pocus-bijbellocus en de zwarte kous was weer af.

Maar het vrijgemaakte volkje (dat in wezen nog maar weinig veranderd was, en dat bovendien veel gemengd volk uit Egypte meebracht) werd in diezelfde pers bewierookt, toegezongen, en op borst en schouders geklopt. Het leek in die dagen wel, alsof de Heer in de hemel maar erg dankbaar mocht zijn, dat hier op aarde een stel vrijgemaakten samen Zijn koninkrijkje had gered.

Voor wie toen al kritisch en huiverend meeleefde is het nimmer een wonder geweest, dat onze broeders elkander in de haren vlogen toen de buitenstaanders zich buiten schot terugtrokken. Was er in het rechtsbewustzijn van het Nederlandse volk eerst nog sympathie met ons, vanwege het onrecht ons aangedaan, deze sympathie hebben wij samen voor goed *verspeeld*. En dat is het ergste niet. Maar met deze gang van zaken werden tal van evangelisatiekansen verspeeld, werden tallozen van de kerke Christi vervreemd.

Acht u dit te sterk getekend? Zegt u dan maar, waar de werfkracht van onze kerken zit! Zegt u dan maar, waarom onze kerken hoe langer hoe

M. R. VAN DEN BERG — LEIDEN

JEREMIA

Twee heren dienen

Zulke mensen zijn er meer. Als je met hen spreekt, zijn ze niet onverschillig. Beslist niet. Ze weten ook wel dat ze scheef zitten en dat er iets veranderen moet in hun leven. Tot op zekere hoogte willen ze dat ook wel. Maar het komt er niet van. De macht der gewoonte en van hun vrienden en van hun omgeving is hun te sterk. Ze komen er niet los van.

Af en toe doen ze wel eens een poging. Dan geven ze blijk van hun goedge wil. Dan ben je blij en denk je: gelukkig, nu gaan ze in de goede richting. Maar ze zetten niet door. Christus krijgt het niet voor het zeggen in hun leven. Ze kunnen datgene wat hun leven beheerst, niet loslaten

terwille van Hem. Ze proberen twee heren te dienen.

Maar dat komt altijd neer op de miskenning van Christus' koningschap in hun leven. Wie niet tot een werkelijke keuze komt vóór Christus, staat uiteindelijk tegenover Hem.

Zo lag het ook bij Zedekia. Hij wist wel waar hij het zoeken moest. Daarom liet hij Jeremia bij zich brengen. Maar hij deed het wel in het geheim (37 : 17). Hij was bang voor zijn ministers en raadgevers. Hij voelde zich van hen afhankelijk. Hun invloed op hem was zo sterk, dat hij zich niet openlijk van hen durfde te distantiëren. Hij durfde zich hun ontstemming en critiek niet op de hals te halen. Misschien was hij ook bang, dat zij het onderhoud met Jeremia zouden verhinderen en er een stokje voor zouden steken als hij open kaart speelde. Vandaar zijn geheimzinnigheid. De vorsten mogen geen weet hebben van wat hij doet. Hij kan niet tegen hen op.

Koning en profeet

Daar staat Jeremia dan voor de ko-

ning. Hij is bleek geworden en vermagerd en vervuild door zijn verblijf in de gevangenis. Tegenover hem zit Zedekia, tot in de puntjes verzorgd. Een grotere tegenstelling in uiterlijk en comfort is niet mogelijk. Als je op het eerste gezicht tussen die twee moest kiezen, zou je zeggen: ik kies de plaats van de koning. Ik heb er helemaal geen behoefte aan met Jeremia te ruilen. Die man is er belaberd aan toe. De koning is heel wat beter af.

Maar die schijn bedriegt. De koning is onzeker. De man op de troon weet niet waar hij aan toe is en zoekt hulp bij die man die in zulke miserabele omstandigheden verkeert. Dat laat weer eens zien, dat niet de uiterlijke omstandigheden het geluk van een mens bepalen. Het is mogelijk alles te hebben wat je hart begeert, in luxe en welvaart te leven en een aanzienlijke positie te bekleden en dan toch in onvrede te leven. Onvrede met jezelf, met je omgeving, met God.

Het kan ook zijn, dat je omstandigheden verschrikkelijk zijn en dat je ontstellend veel moet doormaken, terwijl je toch innerlijke rust hebt: vrede met God. En dan is de man die vrede

met God heeft, ondanks de ellendige omstandigheden waarin hij verkeert, beter af.

Zo is het ook hier. De koning zoekt steun bij de gevangene: is er een woord van Jahweh? En Jeremia antwoordt: ja, ge zult in de macht van de koning van Babel gegeven worden. Een dergelijk antwoord kun je alleen maar geven, wanneer je leeft uit de vrede met God en wanneer die je innerlijk rust geeft.

Vrees niet

Probeer u zich de positie van Jeremia eens goed in te denken. Hij is volkomen in de macht van Zedekia. Hij heeft al geruime tijd in een vuurzig kerkerhol gezeten. Zijn lichamelijke kracht gaat zienderogen achteruit. Zo jong is hij ook niet meer: al ruim zestig jaar. Hij weet zelf dat hij achteruit gaat. Hij voelt het.

Wat is nu menselijker dan dat iemand in zo'n situatie denkt: laat ik op mijn woorden passen. Laat ik niets zeggen waardoor ik de koning tegen de haren in strijd. Het is beter de stroopkwast te gebruiken. Want met honing

meer de vrede verliezen, de kluts kwijt raken, zich verteren in partij-zucht en liefdeloosheid.²⁾ Zegt u dan maar, waarom onze kerken zulk een slechte naam hebben bij God en alle mensen.

Is dat het ló van de kerk? Pardon: de wereld zal ons haten, zei de Heiland, omdat zij Hem eerst heeft gehaat. Maar wij moeten eens nagaan of de haat ook bij ons begonnen is. De Schrift zegt van de eerste gelovigen te Jerusalem: dat zij in hoge achting stonden bij al het volk. De Schrift zegt trouwens, dat de Heiland als jongeling groeide in aanzien bij de mensen. En de Schrift zegt dat de gemeenten vrede hadden, en gebouwd werden, toen zij zich simpel-christelijk gedroegen.

Inderdaad: strijd moet er zijn. Maar dan strijd tegen het *eigen* boze hart — niet strijd tegen de naaste. Onze christelijke agressie uit zich al te vaak op onchristelijke, wereldgelijkvormige wijze. Uiterlijk verzaken wij de wereld — innerlijk zijn wij zo werelds als de wereld zelf. Uiterlijk gedragen wij ons, alsof de wereld ons haat terwille van Christus — innerlijk weten wij, dat wij die haat al te zeer hebben verdiend met onze liefdeloosheid.

De Schrift zegt: wie uit de Geest is geboren, zal de wereld overwinnen.³⁾ Maar dit slaat niet op de wereld *buiten* de kerk; Johannes bedoelde met „wereld” meestal de wereld: voorzover die *in* de kerk is doorgedrongen! Want de kerk is niet geroepen om de maatschappelijke ordeningen om te keren — maar om als een zoutend zout haar omgeving te reinigen; om als een lichtend licht de wereld te verlichten; om als een stad op een berg buitenstaanders aan te trekken; om de wereld het Evangelie te prediken⁴⁾: vrijlating voor gevangenen, brood voor hongerigen, licht voor blinden, klankrijk evangelie voor doven.

En wil de kerk dit alles doen — dan moet zij elke wereldse karakteristiek in haar boezem uitroeien. Dát is onze heiliging. Dát vervormt ons tot het beeld van Christus, onze Broeder. Zo wordt de kerk bruikbaar voor Gods grote program. Zo verlicht zij de heidenen; werkt veler behoud; wordt een arke des behouds.

—o—

Ik maak nog een enkele opmerking, een toepassing, ten aanzien van ons *kerkverband*.

Wij hebben ons kerkelijk welzijn opgehangen aan artikel 31 uit de kerkenorde. Dies worden wij telkens weer met de procedure van art. 31 op het hoofd geslagen.⁵⁾ Want wij hadden ons wel en wee slechts op de Heiland moeten werpen; dan zorgt Hij voor ons.

Onze kerkenorde dreigt een gezag over ons te krijgen, dat aan het Schriftgezag nabij komt. Er wordt mee gemanoeuvrerd en geëxegeseerd naar de stijl, waarin de Schrift wordt geëxegeseerd. Wie probeert de kerkenorde te veranderen, overtreedt de spelregels. Wie onze ingewikkelde kerkelijke spelregels te moeilijk vindt voor zijn simpel geloofsleven, die moet in de put zitten en wachten tot hij verlost wordt.

Tussen haakjes — ik gebruikte de term „spelregels” eens op een classis. Een broeder-afgevaardigde haastte zich om die „verspreking” te corrigeren. Hij zei: zeker, in ons kerkelijk verkeer hebben wij regels. En het is levensgevaarlijk, die verkeersregels te overtreden. Ik zei echter: ik geloof dat ik niet goed verstaan wordt; ik sprak niet van verkeersregels — maar van spelregels. De eerste worden ons opgelegd — de laatste maken wij zelf.

Op een huisbezoek zag ik eens een beduimd exemplaar van de Kerkenordening ter tafel komen: vol ezelsoren. Meteen maakte ik de opmerking: ik zou willen, dat hier in huis de Bijbel zó stukgelezen werd als de Kerkenorde. Alle ezelsoren vlogen omhoog. En dreigend vroeg het gezinshoofd: wat hebt u eigenlijk voor bezwaren tegen de DKO?

Op een classis was men vastgelopen in het moeras van de kerkelijke spelregels. Dies werd de classis herhaaldelijk geprolonged en waarlijk niet vanwege het daverend succes. Eindelijk kwamen de deputaten ad art. 49 er aan te pas, als u weet wat dat zijn. Deze broeders waren wijs. Zij gaven het heldere licht van de Schrift over onze reddeloze situatie; het bleek dat de vergadering grotelijks had gedwaald.

Daarom preeks ik de deputaten, omdat zij het eerste verstandige woord (immers Gods Woord) hadden laten horen. Maar de volgende spreker, een vermaarde kerkjurist, vloog overeind en sprak bitter: de deputaten hebben enkel en alleen uit de Schrift geadstrueerd — maar ze hebben de kerkenorde laten liggen; en dáár ging het juist om!

U lacht om zulke ernstige woorden? Ik ook. Ik vroeg: br praeses, mag deze geachte afgevaardigde zijn woorden drie maal herhalen, opdat hij zijn dwaasheid kan inzien. Maar de praeses zei dat ik buiten de orde ging; en dat is erg.

(slot volgt)

¹⁾ Na 1956 heb ik het Geref. Gezinsblad niet meer gelezen. — ²⁾ Mag ik u er aan herinneren, dat dit een rede (voor de Studentenvereniging Hendrik de Cock) was, gehouden in 1964? De grote scheur in onze kerken was nog niet getrokken — ³⁾ 1 Joh. 4:5 — ⁴⁾ Matth. 24:14 ⁵⁾ Dit werd goed duidelijk, toen de kerk van Wezep door de classis Harderwijk buiten het kerkverband gestoten werd en van alle landelijke kerken gevergderd werd, deze daad te erkennen. Een buitengewone particuliere synode moest er voor samen komen, om Wezep weer in het kerkverband terug te frommelen. De inzet was: de juiste exegese van artikel 31 D.K.O.

vang je nu eenmaal meer vliegen dan met azijn.

Het is toch erg menselijk, als je zo'n machtige figuur die je maken en breken kan, naar de mond praat? Als je dat niet doet, benadeel je jezelf. Dan snijd je zelf de mogelijkheden af om uit dat vunzige kerkerhol te komen. Misschien maak je hem wel zo kwaad, dat hij je ter dood laat brengen.

Christus zei: wees niet bevreesd voor degenen die je wel kunnen doden, maar die je levensgemeenschap met God niet kunnen afsnijden. Om werkelijk zo onbevreesd te kunnen zijn moet die levensgemeenschap met God dan wel een levensgrote realiteit voor je zijn. Als daar ergens een kink in de kabel zit, breng je die moed niet

op. Dan laat je verstek gaan en zoek je mogelijkheden om de dreiging te bezweren.

Maar Jeremia doet dat niet. Hij probeert zichzelf niet uit de moeilijkheden te praten. Hij begint niet met pluimstrijken. Hij gaat het woord van Jahweh niet een beetje afzwakken of ombuigen om zichzelf te beschermen. Hij zegt zonder omwegen: ge zult in de macht van de koning van Babel gegeven worden.

Dat is geen boodschap die de koning in het gevlij komt, maar die recht toe recht aan is. Het is een harde boodschap, direct en onontkoombaar. Jeremia rept ook met geen woord over een mogelijkheid nog aan het oordeel te ontkomen. Die mogelijkheid is er niet meer. Het oordeel komt. Punt. Het is niet meer te stuiten of af te wenden.

Verzoek

Dat is het enige dat Jeremia namens Jahweh te zeggen heeft. Maar Zedekia barst niet in woede uit. Hij geeft geen bevel om Jeremia stante pede weer in de kerker te gooien of ter

dood te brengen. Misschien is dat wel het zwakke punt van Zedekia: hij wordt niet koud en niet warm. Hij windt zich niet op. Hij maakt zich niet kwaad als het Woord van God hem wordt voorgehouden en hem veroordeelt. Hij laat zich er ook niet door omzetten. Het ráákt hem in wezen niet.

Jeremia maakt van de gelegenheid die hij zo krijgt, gebruik om een verzoek te doen. Wat heb ik tegen u of uw dienaren of dit volk misdaan, dat ge me in de gevangenis hebt gezet? vraagt hij.

Jeremia legt de verantwoordelijkheid voor zijn gevangenschap volledig bij de koning: GIJ hebt me in de gevangenis gezet. Natuurlijk weet hij wel, dat het feitelijk door Jeria en de vorsten gedaan was. Maar hij weet ook, dat er rapport over was uitgebracht aan Zedekia en dat de koning de uiteindelijke verantwoordelijkheid draagt. Daarom zegt hij: GIJ hebt me in de gevangenis gezet.

Maar waarom eigenlijk? vraagt hij. Wat heb ik misdaan? Ik heb alleen maar het Woord van God gesproken en niets anders. Het bewijs daarvan is inmiddels geleverd. Want waar zijn

nu uw profeten die u profeteerden: de koning van Babel zal niet optrekken tegen u en tegen dit land? Die profeten zijn nergens meer. Ze houden zich koest. Al hun mooie woorden en prachtige beloften zijn op niets uitgelopen. Ze bleken leugens te zijn. Maar alles wat ik gezegd heb, is uitgekomen en gebeurd. Een duidelijker bewijs dat ik het Woord van God gesproken heb, is niet te vinden.

Dat is alles wat ik gedaan heb, zegt Jeremia. Dat is nu mijn misdaad: ik heb het Woord van God gesproken. En daarvoor ben ik in dat vunzige kerkerhol gegooit. Alleen maar omdat ik het Woord van God doorgaf. En omdat dit mijn enige misdaad is, verzoek ik u mij niet naar dat hol terug te laten brengen. Want dat zou mijn dood zijn.

Het laatste hoofdstuk

Het is al weer enige tijd geleden dat ik een artikel las dat een citaat bevatte uit The Moth Book van de schrijver W. J. Holland, een mij onbekende uitgave.

Het luidde: Als alle steden gestorven zijn en tot stof vervallen, en het leven op deze planeet bijna zal zijn uitgeblust, dan zal ergens nog een klein insect zitten, met zijn voelsprieten tastend in het vage licht van de uitgeputte zon; het laatste teken van dierlijk leven op aarde . . . een droeve tor. Dan zal het pas echt vrede op aarde zijn.

Bij het lezen van deze woorden schoot mij ogenblikkelijk een gedicht te binnen van de Duitse schrijver Erich Kästner. Ik las dat voor het eerst in een boekje dat als nieuwjaarsgeschenk was uitgegeven door het Duitse staalconcern Hoesch Aktiengesellschaft, en dat de titel droeg: Der Freiheit Eine Gasse, vrij vertaald: De vrijheid, een smalle weg.

Het jaar dat toen begon, was 1969. Het voorbije 1968 was gekenmerkt door demonstraties, overal in de wereld.

Daar was het protest tegen de Vietnamoorlog, tegen de volkerenmoord in Biafra, tegen het kolonialisme, tegen de discriminatie van negers, tegen de waanzin van de atoombom, kortom tegen alles waar tegen te protesteren viel.

Maar opeens was er de inval van de vijf landen van het Warschaupakt in Tsjecho-Slowakije.

De linkse jongeren ontdekten dat ook linkse staten de vrijheid geen kans geven.

In die situatie wilden de samenstellers van het boekje „De vrijheid, een smalle weg” iets doorgeven van de hunkering naar vrijheid onder de mensen.

Het is een heel aangrijpende uitgave geworden.

Het eerste korte gedichtje dat werd afgedrukt was van de Italiaanse anarchist Vanzetti.

Ik vertaalde het voor u:

We dragen een ketting aan onze voeten
en boeten
We liggen in smerig bedompte cellen
en tellen
de uren, minuten, seconden.
Want eens breekt de ketting, op de juiste stond
en opent de cel zijn gapende mond.
Dan horen we roepen, juichend en blij:
De wereld is vrij! Is vrij! Is vrij!

Vanzetti heeft die vrijheid niet beleefd. Hij is, samen met zijn vriend Sacco, in Amerika, verdacht van moord, geëxecuteerd.

Zo loopt er door heel dat boekje de rode draad van de mislukking van het mensenleven. 't Wordt hier nooit wat. De wereld waarin we leven is door en door kapot vanwege de boosheid van het mensenhart.

„Er is niets mooiers in de wereld dan je vijanden te bijten”

En nu de vraag hoe het komt dat wij ons zo makkelijk in een kritische rol laten stoppen. Wij Nederlanders in het algemeen doen dat niet ongaarne, maar wij gereformeerden zijn er ook niet vies van. Het woord kritisch wordt minder door ons gebruikt. Daarvan wisten wij al vrij vroeg dat er marxistische smetten aankleefden en zo-doende . . .

Wij gebruiken liever woorden als 'bezorgd' of 'verontrust'. Die in eerste instantie wat milder aandoen, qua betekenis dan ook positiever zijn geladen. Een moeder, die bezorgd is over één van haar kinderen, zal deze bezorgdheid tot uiting doen komen in extra aandacht en liefdebetoon t.o.v. dit kind. Het bezorgd-zijn drukt zich hier uit in een positieve houding

Toen kwam ik, al lezend, bij het gedicht van Erich Kästner, dat mij erg aangreep. Ik heb het herdicht in het Nederlands en ik wil het u niet onthouden.

Het laatste hoofdstuk

In 2003, op de dertiende juli
kwam dit bericht op de beeldbuis te staan:
Een bommeneskader der luchtpolitie
zal alles wat leeft, nu uitroeien gaan!

De wereldregering, zo werd verklaard,
meent slechts de vrede te kunnen bereiken,
als alle levende wezens op aard
worden veranderd in rustige lijken.

Te vluchten, zo luidde het, heeft geen zin
geen enkel mens zal nog blijven leven,
het nieuwe gifgas dringt overal in,
zelfmoord behoeft men dus ook niet te plegen.

De veertiende vlogen, uit Boston, duizend
met gifgas geladen vliegtuigen voort,
uitvoerend, rondom de aarde suizend,
het wereldregering's bevel tot moord.

Mensen, verschrikt, kropen onder hun bedden
of vluchtten gillend in heg en in steg.
Het gas hing in wolken boven de velden,
miljoenen lijken versperden de weg.

Iedereen dacht eerst de dood te ontsnappen,
niemand ontkwam hem, het leven hield op.
Het gif drong in gangen, portalen, op trappen,
in parken, in straten, in steeg en in slop.

Hier lagen er mensen als vuilnis op hopen,
daar hing, als een pop uit een venster, een kind.
Geen dier dat nog kans zag één meter te lopen
niets was er te horen, alleen nog de wind.

Op zee dreven boten, beladen met lijken.
De vliegtuigen waren met doden bemand,
ze konden geen rotsen of torens ontwijken
en vielen te pletter in zee of op 't land.

Nu pas was het overal zo het moest wezen
(al was de methode bepaald niet humaan)
de aarde was eindelijk stil, zonder vrezen
en liep haar bekende elliptische baan.

Hoe triest!! En toch, een aarde die door geweld zal vergaan, is misschien wel het enige reële uitzicht voor de mens die niet gelooft in de komst van de Heer.

Wat mogen wij dan toch dankbaar zijn met het evangelie, de blijde boodschap van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde waarop gerechtigheid wonen zal.

Wacht maar . . . alles wordt nieuw.

t.a.v. het object van de bezorgdheid. Maar helaas hebben wij deze betekenis van het bezorgd-zijn niet erg goed begrepen, of gaan er aan voorbij. Onze kerkelijke bezorgdheid schept maar al te vaak afstand, wij distantiëren ons dan van het object van onze bezorgdheid. Dat doen we door middel van de abstractie, van het afstand nemen, of om Marx in dit verband eens te citeren, wij vervreemden ons ervan. In woord en geschrift gaan wij namelijk uiting geven aan onze bezorgdheid, wij vatten het in onze begrippen en woorden op een dusdanige manier dat er afstand ontstaat tussen het onderwerp van onze bezorgdheid en wijzelf. Net zoals de heks op de bezemsteel, stappen wij op onze pen en schieten de

lucht in om vandaaruit onze verontrusting te tonen. Dit verweet Marx de filosofen van zijn tijd, deed zelf eigenlijk hetzelfde, en wij volgen hem hierin na . . .

door
Hans van Severter
te Bedum

Vraagt het ook veel meer van je om naar een persoon op wie je kritiek hebt toe te gaan en hem er mee te confronteren. Wij laten ons liever een soort profetenrol opleggen, waarbij we naderhand als het dan werkelijk misgaat kunnen zeggen: Zie je wel, ik heb nog zo gewaarschuwd. We zouden er dan goed aan doen nog eens na te lezen

hoeveel pijn en verdriet de profeten in het O.T. gehad hebben door hun 'kritische' rol, met hoeveel moeite zij die op zich namen en uitvoerden, diep begaan als ze waren met het lot van degenen tot wie zij zich richtten. En ook hadden zij het lef, om de kritiek altijd op de man af te brengen met alle risico's van dien.

Als er nu één bezorgd is over de situatie in de kerk en de wereld is het toch wel onze Here. In het uiten van die bezorgdheid ging Hij zo ver dat Hij naar ons toe kwam. Geen kritiek op verre afstand maar van aangezicht tot aangezicht. Geen kritiek zonder praktische aanwijzingen over hoe het dan wel moest, maar een komen in deze wereld en een laten zien hoe het dan wel moest in Zijn eigen leven. Hij zei dan ook van zich zelf: Ik ben de Waarheid, d.w.z. in Mijn leven en handelen en spreken ligt zichtbaar, tastbaar en hoorbaar opgesloten de weg die je kunt gaan om uit de ellende te komen. Wij zeggen meestal, dat wij de waarheid HEBBEN, alsof het iets is dat losstaat van onszelf. In ons kan je het uiteindelijk niet vinden en wij wijzen dan heen naar Christus, daar ligt het antwoord en de verlossing. Toch gaan we dan misschien voorbij aan de nadruk die Christus zelf gelegd heeft op de eenheid die er zou moeten bestaan tussen ons en Hem.

„Ik bid niet alleen voor dezen (de discipelen), maar ook voor hen die door hun woord in Mij geloven (wij dus), opdat zij allen een zijn, gelijk Gij Vader in Mij en Ik in U, dat ook zij in Ons zijn; opdat de wereld gelove, dat Gij Mij gezonden hebt.”

Hij vraagt hier niet alleen maar om eenheid tussen ons onderling, maar ook om de eenheid tussen ons en God zelf. Paulus zegt op velerlei plaatsen met nadruk dat wij 'in Christus' zijn, leden van Zijn lichaam, een tempel waarin God zelf woont. Welnu, zouden wij dan ook niet mogen zeggen: Wij zijn de waarheid?

Ik hoor U nu zeggen: Dat is godslasterlijk of op zijn minst zeer eigendunkelijk. Ik bedoel het niet op de wijze zoals een broeder uit een andere christelijke groepering eens tegen mij zei: „Op dit moment spreekt de Heilige Geest door mij.” Nu dan is ook elke discussie uitgesloten, met de Heilige Geest ga ik niet discussiëren, dat is duidelijk, dan kan ik alleen maar eerbiedig luisteren. De Heilige Geest woont in mij, dat mag ik met het gezag van de Schrift zeggen, maar Hij heeft met een lastpost te maken die op allerlei manieren zich af weet te sluiten voor Zijn leiding. En omdat ik niet als een robot gemaakt ben, maar naar het beeld van God zelf moet Hij telkens een beroep doen op mijn keuzemogelijkheid.

Wat ik wel bedoel is, dat er toch ook wel wát zichtbaar mag zijn van Christus' aanwezigheid in mijn le-

door P. C. van Wijk - Zaltbommel

Ons offeren

Tijdens de bijbelstudieweekends van het G.L.J.C. in de afgelopen zomer werd o.a. gesproken over het bijbelboek Maleachi. In de tweede dialoog (1 : 6-2 : 14) richt de profeet zich tot de priesters en verwijt hij hen dat ze onwaardige offers brengen. Er worden offers gebracht die eigenlijk geen offers zijn. Het is zo erg dat God zegt: „Was er maar iemand onder u, die de deuren sloot, opdat gij niet tevergeefs mijn altaar zoudt ontsteken”.

Zó ver kan het komen dat God Zijn volk eigenlijk niet meer wil toelaten om schijn-offers te brengen. Dat was toen het geval en nú nog. Dat houdt verband met óns handelen. In Jesaja 49 : 16 wordt gezegd dat we in Gods handpalmen zijn gegrift. Zijn woorden tot ons houden hun kracht, daar gaat niets van af.

ven. Dat we soms al te gemakkelijk via ons 'zondig zijn' de ander naar Christus willen verwijzen, inplaats van dat hij door onze 'heiligmaking' er toe komt Hem te zoeken. Met de belofte van de Heilige Geest is er toch ook een geweldig potentiëel tot verandering van onszelf gegeven, en dat mag dan ook wel gezien worden.

De vraag naar het waarom van ons kritisch bezigzijn is hiermee nog niet beantwoord. Ik geloof dat het te maken heeft met een stuk onvrede, die bijna ieder wel voelt met zijn eigen situatie. In de kritiek op de ander kan je vaak zo mooi eigen onlustgevoelens kwijt raken. Van depressies wordt wel gezegd dat het naar binnen toe gerichte agressie is. Bij kritiek zou je kunnen spreken van naar buiten toe gerichte agressie waarbij handtastelijkheden weliswaar worden vermeden maar die daarom niet minder gewelddadig is, in haar gevolgen onberekenbaar en vol dodelijk venijn.

Marx zag de godsdienst als een vlucht, een middel om uit de narigheid te komen zonder werkelijk de eigen situatie aan te pakken. Hij had dit van nabij meegemaakt. Het was Joden in die tijd verboden enig overheidsambt te bekleden. Zijn joodse vader kon dankzij zijn 'beking' tot de evangelisch-lutherse staatskerk een goede maatschappelijke positie bereiken. Het kan zijn dat hij zich werkelijk bekeerde, voor Marx is het in ieder geval een bewijs geweest voor zijn eigen opvatting van de godsdienst.

Maar in Exodus 22 : 33 en 34 staat dat wie zondigt uit Gods boek zal worden gedelgd. Dat kán ook. Zó erg kan een mens het maken.

Aan de éne kant zegt de bijbel dus dat God trouw is aan Zijn verbond, dat Hij de Zijnen niet vergeet.

Aan de andere kant laat de bijbel ons ook zien dat er een einde kan komen aan Gods mogelijkheden om genadig te blijven. Er is een grens aan Zijn geduld.

Het handelen van de mens, óns handelen, is daarbij van beslissende betekenis. En dus blijft het steeds een klemmende vraag wat we met Gods woorden dóen, hoe we tegenover Hem staan, hoe ons hart is. God legt een stuk verantwoordelijkheid op ons waar we ons niet van af kunnen maken.

En daarom is de boodschap van Maleachi aktueel. Wat is de werkelijke inhoud van onze godsdienst? Maken we er een goedkoop zaakje van zoals in de tijd van Maleachi? Als dát zo is, zullen we ons moeten buigen onder Gods woorden.

Tijdens de weekends werd gelegenheid gegeven om op de een of andere manier iets uit te beelden van de inhoud van het boek Maleachi. Er kwamen tekeningen, bouwsels, gedichten, voordrachten.

Zelf probeerde ik het zó onder woorden te brengen:

Offer

'k Maak van mijn offer een goedkoop gebaar, ik wil niet geven wat ik heb, ik word het telkens weer gewaar, dat ik mijn plan heb uitgezet: een offer, zeker, maar dan 't allerminst terwijl U zelf, daarginds, op Golgotha, diep in de nacht, het grootste offer bracht.

'k Maak van mijn offer graag een strooiertij, ik neem maar wat voor 't grijpen ligt.

't Is eigenlijk voor mij toch niets meer waard, ik kan het missen, is dat niet genoeg? Een offer toch zoals U vroeg?

'k Maak van mijn offer een goedkoop gebaar, ik word er zelf niet minder van. 't Is eigenlijk een offer „kant en klaar”, heel netjes voor U neergezet, goed ook verpakt, het touw er zelfs ook om, heel mooi voor U en ik, ik ben ... gered!

Ik ben gered?

Nee, want U vraagt toch méér. U vraagt wat ik niet missen kan, U wilt wat ik niet grijpen kan, U vraagt mijzelf en anders, dan is 't niets voor U, hoe mooi gedaan. U laat me stáán.

Dat het christelijk geloof te maken heeft met een vlucht, valt overigens niet te ontkennen. Het is de vlucht van een bang menskind naar zijn Maker. Dat deze vlucht ook inhoudt: weglopen voor alle maatschappelijke verantwoordelijkheden geloof ik niet en zo is het me ook niet uit de gereformeerde traditie overgeleverd. Wel geloof ik dat de wijze waarop wij ons van onze maatschappelijke verantwoordelijkheden kwijten verantwoordelijk is voor de opvatting dat wij een exclusief volkje zijn. Die wijze is namelijk vaak die van: op een afstand toch mee willen doen. De ander voelt vaak bij voorbaat al een wantrouwen onzerzijds; pas op een humanist..., pas op een liberalist..., pas op 'n communist... Hou ze in de gaten! Kortom een kritische instelling.

Ik kan niet ontkennen dat ons gedrag daar vaak aanleiding toe gegeven heeft, ondanks al ons voortreffelijk schrijven over ons „cul-

tuurmandaat”. Ook daar waar wij ons daadwerkelijk in de politiek of cultuur hebben begeven ligt ons de kritische rol beter dan de opbouwende. Ik loop met zo'n opmerking gevraagd het vele goede wat daarin ligt en gelegen heeft te missen. Ik doel in de eerste plaats op de wijze waarop wij als gemeenschap naar buiten toe optreden, als kerk. Vele buiten ons ervaren deze gemeenschap als een gesloten zaak, die reeds lang de buitenstaander veroordeeld heeft en het daarbij laat.

Laten wij hier rustig eens schuld in belijden en aan de gang slaan om die indruk uit te wissen. Die kritische instelling heeft Marx bijna al zijn vrienden gekost en in eenzaamheid doen sterven. Of gelooft U soms dat een dergelijk lot ons gereformeerden niet zou kunnen treffen?

Vanwege een foutieve indeling van het laatste deel van dit artikel is herplaatsing noodzakelijk gebleken.

Ds J. Kranenburg en ds D. K. Smit — Aan ds J. Kranenburg van Groningen (Tehuisgemeente) en aan ds D. K. Smit van Dalfsen/Zwolle is emeritaat verleend om gezondheidsredenen.

Amsterdam-C. — Uit het kerkeraadsverslag d.d. 2 okt.: „Vrouw in het ambt: De commissie, die zich hier een tijdlang mee heeft beziggehouden is thans met een rapportje gekomen. Dit rapportje is in de ochtenddienst van 29 oktober besproken.

Almkerk-Werkendam — Donderdag 12 oktober mocht de gemeente van Almkerk-Werkendam haar nieuwe kerkgebouw aan de Transvaal te Sleeuwijk officieel in gebruik nemen. In deze dankdienst had ds Van At-

ten als thema gekozen: Kerkgebouw-werkgebouw.

In deze mooie dienst, waarin veel gezongen werd, werd de gemeente erbij bepaald, dat zij zichzelf als levende stenen moet laten gebruiken voor de bouw van een geestelijk huis, om een heilig priesterschap te vormen, tot het brengen van geestelijke offers, die Gode welgevallig zijn door Jezus Christus, 1 Petr. 2 : 5, 6.

Br. R. van Oord bedankte als voorzitter van de Commissie van Beheer allen die meegewerkt hadden om dit gebouw overeind te krijgen. Er is maanden lang door eigen gemeenteleden in de vakantie, op zaterdagen en door de weekse avonden aan dit gebouw gewerkt. Dat dit mogelijk was, komt alleen omdat God de harten van de brs. en zrs. daartoe bereidt maakte: Soli Deo Gloria (ook de inscriptie in de bel in de klokke-toren). Ook degenen in den lande die via giften geholpen hebben (o.a. de Zwolse familiedag) hartelijk bedankt. Het kerkgebouw biedt zonodig aan 180 personen een zitplaats. Voorlopig zullen er zo'n 100 stoelen geplaatst worden. Voorts bevat het gebouw 2 vergaderplaatsen, een keukentje, toiletten en een ruime berg-zolder.

M.i.v. zondag 15 oktober zullen de diensten in dit gebouw gehouden worden om 10.30 en 18.00 uur.

Emmeloord — Uit het Kort Verslag van de regionale vergadering Kampen op donderdag 12 oktober j.l. in de Geref. Kerk, Abelenlaan te Emmeloord.

4. Ds H. J. v. d. Kwast wordt welkom geheten als predikant van de kerk van Dronten en de gemeente

van Dronten wordt gelukgewenst. Ds v. d. Kwast voldoet aan het verzoek de Drie Formulieren van Enigheid te ondertekenen.

Br. P. Zwiep van de Chr. Geref. kerk te Emmeloord wordt welkom geheten als waarnemer, uitgenodigd volgens een eerder genomen regionaal besluit. Niet overal, waar dit mogelijk, is een uitnodiging uitgegaan tot deelneming aan de regionale vergadering als waarnemer.

Vervolgens wordt de agendum vastgesteld.

5. N.a.v. de notulen wordt de wenselijkheid van een regionale kerkbode opnieuw uitgesproken, maar hoe dit te realiseren, is niet eenvoudig. De behoefte aan een regionale kerkbode leeft onvoldoende in de gemeenten. Mogelijk komt er uit één van de kerken een hoopgevend initiatief.

7. Ingekomen stukken: Schrijven van de kerk van Emmeloord over de plaats van de pastorale werker. Ná behandeling op de L.V. van de figuur van de „pastorale werker”, verzoekt de kerk van Emmeloord thans de mogelijkheid van het pastorale werkschap voor een broeder van de gemeente te Emmeloord, te bezien. De L.V. te Wezep wilde geen nieuw instituut creëren los van het ambt. Aan het verzoek, zoals het ter tafel gebracht is, kan niet worden voldaan; maar: de bedoeling van het schrijven is, een weg te banen voor deze broeder zijn gaven in dienst te stellen van een gemeente, 't welk in wezen het verzoek inhoudt tot verlening van preekconsent, binnen de regio Kampen (het spreken van een „stichtelijk woord”). De regionale vergadering behoort een voldoende onderzoek te verrichten: naast een preekvoorstelbeoordeling, ook onderzoek naar kennis van de Heilige Schrift, Geloofsleer, en uitleg van het Oude en Nieuwe Testament. De betrokken broeder wordt verzocht zich op de volgende regionale vergadering (maart 1979) voor bovengenoemd onderzoek te presenteren, in de weg van contactopneming met de deputaten ter voorbereiding van kerkelijke examina.

8. Benoemingen: vinden niet plaats. De kerkvisitatie zal dit seizoen ('8-'79) weer plaatsvinden. Eventueel noodzakelijke benoemingen worden door de roepende kerk voor de volgende regionale vergadering voorbereid.

9. Rondvraag onder de kerken: De kerk van Emmeloord vraagt, hoe rouwdiensten het best kunnen worden ingericht. Meer dan een kerk heeft een normale dienst, andere kerken niet. Pro en contra worden gehoord. De kerk van Emmeloord dankt de broeders voor hun informatie.

De kerkeraad van Emmeloord deelt mee ook behoefte te hebben aan een regionale ouderlingenconferentie.

De kerkeraad van Kampen vraagt de bewilling van de regionale vergadering voor het uitbrengen van een tweede beroep op dezelfde predikant in dezelfde vacature. De gevraagde bewilling wordt verleend.

De kerk van Lelystad heeft met het oog op de samenwerking tussen de Chr. Geref. en Vrijgemaakte kerken de brochure „Houvast” aan de kerken in de regio toegestuurd. En zij besloot te beginnen met: één ochtenddienst in Almere, ingaande november 1978.

Namens de regionale vergadering, bijeen d.d. 12 okt. j.l.,

J. Verhoeff, assessor

Centrum voor Reformatorische Wijsbegeerte — Op zaterdag 4 november a.s. wordt een najaars-kongres gehouden met als thema: Wetenschap: beheersing of ontplooiing?

Sprekers zijn: dr A. Kouwenhoven, docent 'sociale ethiek' voor economie-studenten; drs ir. S. Strijbos, docent 'wijsgerige vorming' voor studenten in de tandheelkunde; dr H. E. S. Woldring, docent 'sociale filosofie' voor studenten in de sociaal-kulturele wetenschappen.

Plaats: kerkelijk centrum 'De Ark', Duivenkamp 844, Maarssenbroek.

I'Abri in november

4 nov. H. G. Geertsema: Zelfkennis.

11 nov. Ada Delver: S. C. Lewis: Narnian-Tales.

18 nov. W. G. Rietkerk: Psychologie en Religie.

25 nov. Marc de Klijn: Kunstweekend.

Heerde - Veluwe

Te koop:

EEN RUIME SEMI-BUNGALOW

met garage - riant uitzicht

2 onder één kap - 5 min gaans van de kerk Vrijg. B.V. - 1 min. bushalte Zwolle-Apeldoorn - alle moderne keuken-apparatuur - geheel gestoffeerd.

In rustig villapark.

Vaste koopprijs f 310.000,— vrij op naam.

Spoedig te aanvaarden, in nader overleg.

Telef. 05780 - 2358.

ANDERE GEREFORMEERDE KERKGEMEENSCHAPPEN HEBBEN NIET DE JUISTE VISIE OP ONS

Dit zegt ds. C. Mak, voorzitter van de Gereformeerde Synode in een interview in Kerknieuws nieuwe stijl.

Wie zich met ingang van 1 jan. a.s. voor een jaar abonneert ontvangt de nummers vanaf 1 oktober gratis zolang de voorraad strekt.

Vraag proefnummer, antwoordnr. 102, Heerlen. (postzegel overbodig)

Ik wil een proefnummer van / abonneer mij op Kerknieuws *)

Adres:
Naam:

handtekening:

*) doorhalen wat niet van toepassing is.

Op.

Voor al uw

handels- en familiedrukwerk - boeken en folders

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 - Zeist

De Heere heeft voor eeuwig Thuis gehaald Zijn kind, mijn geliefde man, onze lieve vader, groot- en overgrootvader

JACOB SCHEPERS

op de gezegende leeftijd van 88 jaar.

Psalm 73 : 12 berijmd

M. Schepers-Mooibroek

Heerenveen,

R. Schepers

A. Schepers-Pen

Steenwijk,

J. Schepers

Nijeveen,

G. Schepers

B. Schepers-Bentham

Assen,

A. Schepers

A. Schepers-v. d. Veer

Steenwijk,

G. Huisman-Schepers

T. Huisman

klein- en

achterkleinkinderen

Steenwijk, 28 oktober 1978
Gasthuislaan 62

De begrafenis heeft plaats gehad 1 november j.l.

De HERE heeft tot Zich genomen onze broeder

JACOB SCHEPERS

in de gezegende ouderdom van 88 jaar.

Wij gedenken met dankbaarheid dat hij jarenlang met liefde onze gemeente gediend heeft als ouderling.

Trooste de hemelse Vader allen die hem nastonden, met name zijn vrouw.

Psalm 121

Namens de kerkeraad

van de Geref. Kerk,

Westwijkstraat 31, Steenwijk,

Ds J. Verhoeff, praeses

J. Broekhuis, scriba

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;

Drs H. de Jong;

Mr. dr J. Meulink;

D. W. L. Milo;

Ds E. R. Postma

Drs W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds K. Muller,

Riouwstraat 59,

1521 SC Wormerveer

Tel. 075-282589

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,

Nooitgedacht 3, Zeist.

Tel. 03404-12452

Advertentieprijs:

35 ct per mm.

familieberichten

30 ct per mm.

Advertenties inzenden tot

dinsdagmorgen 10.00 uur.

Abonnementenadministratie:

Kon. Wilhelminalaan 38,

Leersum. Tel. 03434-4288

Abonnementsprijs:

f 39,— per jaar of f 20,—

per halfjaar.

Buitenland f 45,— p. jaar

of f 60,— per luchtpost.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november